

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobkyně PaedDr. D. R., proti žalované České správě sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 2002,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalované se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobkyně podle zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945. Rozhodnutí je odůvodněno tím, že žalobkyně nesplnila zákonnou podmínku potud, že ke dni úmrtí její matky byla žalobkyně již starší osmnácti let, a že její otec, z důvodu jehož účasti uplatnila žalobkyně nárok na poskytnutí jednorázové peněžní částky, zemřel až po skončení účasti v národním boji za osvobození, a to 11. 5. 1945.

Proti rozhodnutí žalované podala žalobkyně podle procesních předpisů účinných do konce roku 2002 opravný prostředek, který byl předložen Vrchnímu soudu v Olomouci v květnu 2002; po provedení přípravných úkonů však již tento soud o věci samé do konce roku 2002 nerozhodl. Podle přechodných ustanovení k reformě správního soudnictví byla věc předána Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení řízení (§ 129 odst. 2 a § 132 soudního řádu správního). Nejvyšší správní soud proto poté v řízení pokračoval, jako by byla podána žaloba proti správnímu

rozhodnutí, a protože žádný z účastníků netrval na nařízení jednání, rozhodl o věci bez toho, aby jednání nařizoval.

Žalobkyně v opravném prostředku namítla, že - přestože válka skončila 9. května 1945 - její otec padl v bojích s Němci, kteří se probíjeli do Rakouska dne 11. 5. 1945 jako příslušník partyzánského oddílu na T.. O tom také nabídla a předložila listiny jako důkazní prostředky. Žalovaná setrvala na důvodech svého rozhodnutí.

Žaloba není důvodná.

Zákon č. 261/2001 Sb. je jedním z právních předpisů, jímž český stát napravuje křivdy, k nimž v minulosti docházelo; jednotlivé zákony z této skupiny zakládají právní nároky na vyplacení jednorázových částek různým skupinám (např. zákon č. 217/1994 Sb. československým politickým vězňům z období let 1939 až 1945 a pozůstalým po nich, zákon č. 39/2000 Sb. válečným veteránům, zákon č. 172/2002 Sb. osobám odvlečeným po válce do SSSR a táborů v jiných státech atd.). Jednotlivé zákony stanovily okruh oprávněných osob se značnými odchylkami; to byla otázka věcného či politického řešení, teprve v druhé řadě otázka právní a legislativní.

Také zákon č. 261/2001 Sb. stanovil tři okruhy oprávněných osob, totiž 1) některé účastníky národního boje za osvobození (příslušníky první československé armády na Slovensku, československé partyzány, některé účastníky zahraničního nebo domácího hnutí, účastníky povstání v květnu 1945), přičemž jiným kategoriím účastníků národního boje za osvobození mohly vzniknout nároky na výplatu jednorázových částek podle zákonů shora zmíněných. 2) osoby za války soustředěné z rasových nebo náboženských důvodů do vojenských pracovních táborů nebo osoby z téhož důvodu se v Československu ukrývající, 3) politické vězně z let 1948 až 1989.

Zákon č. 261/2001 Sb. však nepřevzal tak širokou možnost vzniku nároků osobám pozůstalým jako např. zákon č. 217/1994 Sb., který přiznával jednorázové částky válečným československým politickým vězňům. Pamatoval sice na vdovy a vdovce po účastnících národního boje za osvobození, avšak pokud jde o děti těchto osob, omezil možnost vzniku jejich nároku [oproti § 3 odst. 1 písm. d) zák. č. 217/1994 Sb.] tak, že oprávněné jsou jen ty děti, u nichž bude splněna podmínka, že buď oba rodiče jako účastníci národního boje za osvobození padli, anebo jeden z rodičů padl a druhý z rodičů v té době již nežil, navíc za podmínky, že v době úmrtí později zemřelého rodiče dítě nedosáhlo 18 let věku (§ 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb.).

Právě tuto druhou podmínku žalobkyně zjevně nesplňuje, protože v době smrti otce žalobkyně její matka žila (podle údaje, který poskytla žalobkyně, zemřela 5. 3. 1986).

Nesplnění této podmínky vůbec vylučuje žalobkyni z nároku a nic na tom nemění ani to, pokud by byla považována za splněnou podmínka, že otec žalobkyně padl jako účastník národního boje za osvobození. K tomu se jen poznamenává, že namítá-li žalobkyně, že Ústavní soud posuzoval otázku účasti na národním boji za osvobození tak, že hranice 5. (4.) 5. 1945 není neprolomitelná, lze

se s tím zajisté ztotožnit (srv. např. nález č. 50/1997 Sb. ÚS), i když tyto ústavní judikáty se vztahovaly k výkladu ustanovení zákona č. 217/1994 Sb. Protože však ani případně odchylný názor soudu na tuto otázku od názoru žalované by nemohl přinést jiné rozhodnutí ve věci, přestal soud na tom, že žalobkyně nesplnila podmínku stanovenou v § 1 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb., nárok na jednorázovou částku jí v důsledku toho nevznikl a žalovaná proto rozhodla o zamítnutí žádosti věcně správně.

Proto Nejvyšší správní soud žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Při rozhodování o náhradě nákladů řízení vyšel soud z toho, že žalobkyně neměla ve věci úspěch a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalované podle obsahu spisu náklady řízení nevzešly a ani je neuplatňovala. Proto soud dále vyslovil, že žalované se právo na náhradu nákladů nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. srpna 2003

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu